

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG**

Afsagt den 20. september 2018 af Østre Landsrets 7. afdeling
(landsdommerne Karen Hald, Ulla Staal og Jacob Chr. Jørgensen (kst.)).

[7. afd. nr.](#) [REDACTED]

[REDACTED] A Forsikring A/S

(advokat Jacob Fenger)

mod

[REDACTED] B Forsikring A/S

(advokat Louise Broch-Lange)

Retten i Glostrups dom af 2. november 2017 ([REDACTED]) er anket af [REDACTED]
A Forsikring A/S med påstand som for byretten om, at indstævnte, [REDACTED] B Forsikring A/S,
skal betale 868.398,48 kr. med tillæg af procesrenter fra den 20. januar 2012.

[REDACTED] B Forsikring A/S har påstået stadfæstelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Der er enighed om, at [REDACTED] A Forsikring A/S (herefter A [REDACTED]) har betalt
erstatning til skadelidte med i alt 2.867.288,91 kr., herunder 179.550 kr. svarende til
godtgørelse for varigt mén på 25 % og 100.000 kr. til dækning af udgift til advokat. Der er
endvidere enighed om, at B [REDACTED] Forsikring A/S (herefter B [REDACTED]) af den samlede udbetalte
erstatning har refunderet A [REDACTED] i alt 578.995,98 kr. Sagen angår om [REDACTED] B skal
refundere A [REDACTED] yderligere beløb vedrørende den udbetalte erstatning, om [REDACTED] B
skal betale en del af A's [REDACTED] udgift på 27.500 kr. til egen advokat i forbindelse
med selskabets behandling af erstatningssagen og om tidspunktet for forrentning af A's
eventuelle krav.

Supplerende sagsfremstilling

Om færdselsuheldet den 16. september 2007 oplyste skadelidte den 19. september 2007 til egen læges journal blandt andet:

”Kontakt tekst

[N]atten til den 16/9 bagsædepassager i bil på motorvej i [T]yskland med 150 kh/t. [V]æltede rundt. Førere[]n i coma i 1½ døgn. Ingen døde.

Pt fik svære læsioner i pande fra glasskår samt læsioner på hænderne.

Sutureret og fjernelse af glasskår. Fik efterfgl. hoveddrejning mod hø og kramper i nakken og hø arm. CT scann var ia (kopi i journal af tysk minijournal)

...

Kontrol af nakken hos mig om 1 md.”

Om færdselsuheldet den 24. september 2007 oplyste skadelidte den 17. oktober 2007 til egen læges journal blandt andet:

”Den 24.09.07 i Danmark påkørt bagfra på motorvejsfrakørsel, muligvis med en hastighed på omkring 60 km/time. Anvendte sikkerhedssele, airbag ikke udløst, men bilen blev totalskadet bagpå. Har ikke været bevidstløs. Søgte ikke læge. Har siden haft hovedpine, nakkesmerter, træthed, svimmelhed, ingen synsforstyrrelser.”

Ved brev af 4. december 2008 anmodede A [] i henhold til telefonisk aftale B [] om at betale halvdelen af de udgifter, som A [] på daværende tidspunkt havde afholdt i forbindelse med erstatningssagen, svarende til i alt 331.816 kr.

I et brev af 24. juni 2009 til skadelidtes advokat anførte A [], at forsikringsselskabet vurderede, at skadelidte som følge af begge færdselsuheld var påført et varigt mén på 25 %. Da forsikringsselskabet tidligere a conto havde betalt godtgørelse svarende til et varigt mén på 5 %, udbetalte forsikringsselskabet herefter 144.600 kr. svarende til godtgørelse for yderligere 20 % varigt mén.

Ved brev af 7. juli 2009 meddelte A [] B [] at forsikringsselskabet vurderede, at skadelidte som følge af begge færdselsuheld var påført et varigt mén på 25 %, og at skadelidtes gener efter det færdselsuheld, som B [] var erstatningsansvarlig for, udgjorde 7 % heraf. Da B [] tidligere a conto havde betalt svarende til godtgørelse for et varigt mén på 2,5 %, anmodede A [] B [] om at betale svarende til godtgørelse for yderligere 4,5 % varigt mén samt halvdelen af andre afholdte udgifter vedrørende skadelidte, eller i alt 98.031 kr.

Af B's interne læge/tandlægejournal om skadelidte fremgår blandt andet, at B's lægekonsulent den 3. februar 2010 vurderede, at der alene kunne konstateres en forbigående forværring af skadelidtes gener efter færdselsuheldet den 16. september 2007, og at der derfor ikke var årsagssammenhæng mellem generne og færdselsuheldet den 24. september 2007.

Ved brev af 4. februar 2010 til A meddelte B, at forsikringsselskabet ikke ville betale yderligere i sagen. I brevet hedder det blandt andet:

"Ved gennemgang af sagen har vi noteret, at skadelidte hverken opsøgte læge eller skadestue i umiddelbar forbindelse til uheldet den 24. september 2007.

I egen læge journal fremgår det, at skadelidte ringer til lægen den 25. september 2007 (dagen efter uheldet) for at aflyse en tid til fjernelse af sting i panden, da han får det foretaget i Farsø. Der er her intet nævnt om, at skadelidte har fået en forværring af hans nakkegener og uheldet omtales ej heller.

Efterfølgende er skadelidte til læge 4. oktober, 5. oktober og 9. oktober 2007 hvor der heller ikke ved disse konsultationer oplyses noget om uheldet den 24. september 2007 eller forværring af gener.

Først 17. oktober 2007 er der noteret at skadelidte er blevet påkørt den 24. september 2007. Vi gør i den forbindelse opmærksom på, at der ikke nævnes forværring af hans gener.

Da der ikke er dokumentation for akut symptomer og brosymptomer, er det vores vurdering, at uheldet den 24. september 2007 ikke har årsagssammenhæng til skadelidtes gener.

Vi kan derfor ikke tilbyde at betale yderligere i sagen."

Den 16. november 2011 vurderede Arbejdsskadestyrelsen skadelidtes méngrad til 12 % og erhvervsevnetab til 25 %. I afgørelsen herom hedder det blandt andet:

"Vi er ved brev af 8. juli 2009 blevet bedt om en udtalelse om méngraden og erhvervsevnetabet efter erstatningsansvarslovens § 10.

Vi modtog herefter brev fra A den 3. marts 2010, hvor vi blev bedt om en vurdering af følgerne efter både ulykken den 16. september 2007 og en ulykke den 24. september 2007. Den 17. marts 2010 har vi telefonisk fået at vide af A, at de kun ønsker en vurdering af følgerne af ulykken den 16. september 2007. Den 1. juni 2010 præciserede A telefonisk, at de trods ordlyden af deres brev til os den 8. juli 2009 ønsker både en ménvurdering og en erhvervsevnetabsvurdering efter ulykken den 16. september 2007.

...

... Vi er ikke blevet bedt om at vurdere de varige følger af ulykken den 24. september 2007. ”

Ved brev af 29. december 2011 til skadelidtes advokat anførte A [REDACTED], at forsikringsselskabet kunne godkende Arbejdsskadestyrelsens vurdering, hvorefter skadelidte havde pådraget sig et erhvervsevnetab på 25 %, og at forsikringsselskabet derfor ville udbetale erstatning svarende hertil med 1.311.592 kr. I brevet oplyste A [REDACTED] endvidere, at selskabet ikke kunne påtage sig at betale yderligere, da B [REDACTED] havde trukket sig fra en oprindelig aftale om deling af udgifterne, og da Arbejdsskadestyrelsen i udtalelsen af 16. november 2011 alene havde udtalt sig om følgerne efter det færdselsuheld, som A [REDACTED] var ansvarlig for.

Parterne har oplyst, at [REDACTED] Kommune ved Retten i [REDACTED] anlagde retssager mod de to forsikringsselskaber vedrørende udbetalte sygedagpenge til skadelidte, og at sagerne i november 2011 blev forligt, således at A [REDACTED] og B [REDACTED] anerkendte at skulle betale henholdsvis tre fjerdedele og en fjerdedel af en erstatning på i alt 125.296 kr. til kommunen.

Af Retslægerådets udtalelse af 11. juli 2013 afgivet til brug for den retssag, som skadelidte havde anlagt mod A [REDACTED] og B [REDACTED], fremgår ud over det i byrettens dom anførte blandt andet:

”Spørgsmål A:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger ved uheldet den 16. september 2007 blev commotioneret.

Det ønskes i tilslutning hertil oplyst, om der forelå akutsymptomer umiddelbart efter hændelsen, der kan skabe en formodning for commotio, såsom svimmelhed, kvalme mv.

Det ønskes videre oplyst, om der objektivt, klinisk eller billeddiagnostisk kan konstateres, om uheldet har ført til en varig hjerneskade.

Sagsøgers advokat ønsker i tilslutning til besvarelsen af ovennævnte spørgsmål følgende oplyst:

Hvis Retslægerådet besvarer spørgsmål A, første led, bekræftende (det vil sige konkluderer, at sagsøger ved ulykken d. 16.09.2007 blev commotioneret), anmodes Retslægerådet om at oplyse, om der i de lægelige bilag er belæg for, at hjernerystelsen har efterladt varige følger (post commotionelt syndrom).

Den praktiserende læge har i konsultationsnotat 21.09.07 skrevet, at sagsøger "har mange symptomer på commotio", men der er ingen konkret omtale af hvilke. I den efterfølgende tid har konsultationerne hos lægen ikke eksplicit handlet om kranietraumefølger ud over sårbehandling, ingen omtale af hjernerystelse. I primærjournalen fra Rendsburg ses ingen omtale af symptomer eller fund, som kan kædes sammen med hjernerystelse.

Det er muligt, at sagsøger pådrog sig hjernerystelse, men det er ikke et forhold, Retslægerådet kan gøre til genstand for en medicinsk konstatering, og man kan ikke udtale sig om graden af sandsynlighed.

Ved hjerneskade forudsættes almindeligvis en strukturel hjernelæsion, hvilket er blevet udelukket ved relevant billeddiagnostik (primær CT-skanning og senere MR-skanning).

Da der ikke er noget sikkert holdepunkt for hjernerystelse, bliver forudsætningen for postcommotionelt syndrom tilsvarende usikker. Hertil kommer, at der ikke er nogen etableret konsensus om definitionen af det postcommotionelle syndrom. Almindeligvis udgøres det af et relativt bredt spektrum af uspecifikke helbredsklager af legemlig, psykisk og kognitiv art, som også kendes som almindelige ledsagefænomener ved langvarige eller kroniske smertetilstande.

Spørgsmål B:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger som følge af ulykken den 16. september 2007 er blevet kognitivt reduceret.

I givet fald bedes Retslægerådet nærmere beskrive graden af reduktion.

Nej.

Spørgsmål C:

Er følger som de, der beskrives umiddelbart efter uheldet den 16. september 2007 i journalen fra sygehuset i Rendsburg og egen læges journalnotat af 19. september 2007 (...), sædvanligvis forbigående.

Det ønskes videre oplyst, om der er noget i forløbet frem til det andet uheld den 24. september 2007, der kunne give grundlag for at antage, at generne ville blive varige.

I lægenotatet af 19.09.07 er meget summarisk omtale af ømhed af nakken og behov for kontrol efter en måned. Man må dog forstå det således, at der har været lokalsymptomer fra nakkeregionen med tæt eller umiddelbar relation til begivenheden 16.09.07. Notaterne i øvrigt fra indlæggelsen og besøg hos den praktiserende læge i perioden frem til 24.09.07 drejer sig om sårbehandling, altså noget forbigående.

...

Spørgsmål E:

Foreligger der objektive fund ved klinisk og billeddiagnostisk undersøgelse, der bidrager til at afgøre, om sagsøgers hoved/nakkegener med udstråling til

højre skulder må henføres til bidrag fra henholdsvis ulykken den 16. september 2007 og uheldet den 24. september 2007.

I givet fald bedes Retslægerådet nærmere redegøre herfor.

Nej.

Spørgsmål F:

Er de lænderyggener, sagsøger påberåber sig, ved lægekonsultation den 4. september 2009 (...) o.s. forårsaget af uheldet den 16. september 2007.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet nærmere redegøre for, hvilke forhold der støtter en sådan antagelse om årsagssammenhæng.

Spørgsmål G:

Er de lænderyggener, sagsøger påberåber sig, ved lægekonsultation den 4. september 2009 (...) o.s. forårsaget af uheldet den 24. september 2007.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet nærmere redegøre for, hvilke forhold der støtter en sådan antagelse om årsagssammenhæng.

Ad spørgsmål F og G:

Det må anses for meget lidt sandsynligt.

Spørgsmål H:

Er der holdepunkter for at antage, at det er lænderyggenerne, der dominerer sagsøgers smertebillede i tiden efter ovennævnte konsultation den 4. september 2009.

Det er den diagnostiske udredning af lænderygsmerter, som fylder mest i journalen; men om det er udtryk for dominans i smertebilledet kan vanskeligt afgøres.

Spørgsmål I:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke skader, sagsøger efter Rådets opfattelse pådrog sig ved færdselsuheldet den 16.09.2007?

Retslægerådet bedes i den forbindelse navnlig oplyse, om sagsøger ved færdselsuheldet den 16.09.2007 pådrog sig

- a) *Et whiplashtraume*
- b) *En hjernerystelse*
- c) *Nervelæsioner i ansigt/hovedregion*
- d) *Skade mod ryggen*

Retslægerådet finder det meget sandsynligt, at sagsøger pådrog sig såkaldt nakkedistorsion, mens der ikke er nævneværdige holdepunkter for hjernerystelse.

Der er i det akutte forløb beskrevet en overfladisk læsion på hovedet forurennet med glassplinter. Senere er beskrevet nedsat følsomhed i huden på et håndfladestort område omkring og over arret. Der er i materialet spredt forekomst af

ikke særlig præcise ryglager — dog mest nakken. Ved billeddiagnostik er der ikke fundet følger efter tilskadekomst i halshvirvelsøjle eller brystryg.

Spørgsmål 2:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader, sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet den 16.09.2007, helt eller delvist har påført sagsøger varige gener?

Retslægerådet bedes begrunde svaret.

Retslægerådet udtaler sig ikke om prognoser, det kan dog oplyses, at der er beskrevet lokalsymptomer efter nakkedistorsion i mere end et år — og således langvarigt — efter begivenheden. Retslægerådet kan ikke prognosticere varigheden ud over det beskrevne.

Spørgsmål 3:

Retslægerådet bedes oplyse, om der efter den umiddelbare skadespåvirkning den 16.09.2007 er tilkommet yderligere gener, der helt eller delvist kan tilskrives færdselsuheldet den 16.09.2007?

Spørgsmålet har i vidtgående grad resumékarakter, og kan vanskeligt besvares uden en konkretisering.

Spørgsmål 4:

Er der efter Retslægerådets opfattelse holdepunkter for at fastslå, at sagsøgers gener udelukkende eller i det væsentligste kan henføres til færdselsuheldet den 16.09.2007?

Spørgsmålet kan vanskeligt besvares uden en konkretisering af, hvad der menes med sagsøgers gener.

Spørgsmål 5:

Retslægerådet anmodes om at oplyse, om den beskrevne helbredstilstand efter en lægefaglig bedømmelse, således som denne senest er beskrevet af det lægefaglige materiale i sagen, må anses for at være en sædvanlig/forventelig følge efter et traume som det beskrevne?

Spørgsmålet kan vanskeligt besvares uden en konkretisering af, hvad der menes med den beskrevne helbredstilstand, således som denne ... senest [er] beskrevet.

...

Spørgsmål 7:

Retslægerådet bedes oplyse, om de skader, sagsøger pådrog sig ved færdselsuheldet den 24.09.2007, helt eller delvist har påført sagsøgeren varige gener?

Retslægerådet bedes begrunde svaret.

Udgår.

Spørgsmål 8:

Retslægerådet bedes oplyse, om der efter den umiddelbare skadespåvirkning den 24.09.2007 er tilkommet yderligere gener, der helt eller delvist kan tilskrive færdssuheldet den 24.09.2007?

Spørgsmålet har i vidtgående grad resumékarakter, og kan ikke besvares af Retslægerådet.

Spørgsmål 9:

Er der efter Retslægerådets opfattelse holdepunkter for at fastslå, at sagsøgers gener udelukkende eller i det væsentligste kan henføres til færdssuheldet den 24.09.2007?

Retslægerådet bedes begrunde svaret.

Spørgsmålet kan vanskeligt besvares uden en konkretisering af, hvad der menes med sagsøgers gener.

Spørgsmål 10:

Retslægerådet anmodes om at oplyse, om den beskrevne helbredstilstand efter en lægefaglig bedømmelse, således som denne senest er beskrevet af det lægefaglige materiale i sagen, må anses for at være en sædvanlig/forventelig følge efter et traume som det beskrevne?

Spørgsmålet kan vanskeligt besvares uden en konkretisering af, hvad der menes med den beskrevne helbredstilstand, således som denne senest er beskrevet.

...

Spørgsmål 2A:

Retslægerådet bedes oplyse hvilke gener, sagsøger efter uheldet den 24. september 2007 initialt angav at have, samt redegøre for hvilke objektive fund, der umiddelbart kunne konstateres efter sagsøgers tilskadekomst.

Ved undersøgelse på hospitalet i Rendsburg konstaterede man et fire centimeter langt skalpsår forurenset med glassplinter; ellers ikke noget objektivt af betydning. Eventuelle selvrapporterede helbredsklager er ikke journalført. Ved undersøgelse i lægepraksis 19.09.07 er noteret ømhed i højre side af nakken.

Spørgsmål 2B:

Retslægerådet bedes redegøre for, om der efter den 24. september 2007 er opstået yderligere gener hos sagsøger? I den forbindelse bedes Retslægerådet angive, på hvilket tidspunkt evt. yderligere gener er opstået og/eller nævnt første gang i de lægelige akter.

Spørgsmålet har resumékarakter, og Retslægerådet ser det ikke som sin opgave at udrede generens kronologi i journalen.

...

Spørgsmål 2D:

Retslægerådet bedes oplyse, om sagsøger forud for sagsøgers tilskadekomst den 24. september 2007 havde forudbestående lidelser, som har betydning for sagsøgers nuværende tilstand.

Eventuelle diagnoser bedes angivet, samt relevante gener/lidelser bedes beskrevet.

Spørgsmålet kan vanskeligt besvares uden en konkretisering af, hvad der menes med sagsøgers nuværende tilstand.

Spørgsmål 2E:

Retslægerådet bedes redegøre for, om de eventuelle skader, som sagsøger pådrog sig ved uheldet den 24. september 2007, har påført varige gener/følger, eller om generne/lidelserne er af forbigående karakter.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar og angive de eventuelle varige gener/lidelser, herunder angive, om disse ifølge det lægefaglige materiale har været konstante, eller om der er sket en forværring/udvikling af generne, herunder om udviklingen kan siges at være sædvanlig eller usædvanlig.

Der henvises til besvarelse af spørgsmål 6.

Spørgsmål 2F:

I forlængelse af besvarelsen af spørgsmål 2E bedes Retslægerådet oplyse, om følgerne efter en piskesmældslæsion typisk forværres eller forbedres over tid.

Spørgsmålet er generelt.

Spørgsmål I:

Giver ovennævnte og sagsøgers samt medsagsøgtes spørgsmåls forelæggelse for rådet i øvrigt rådet anledning til bemærkninger?

Nej.”

Af Retslægerådets supplerende udtalelse af 13. februar 2014 i samme retssag mellem skadelidte på den ene side og A [REDACTED] og A [REDACTED] på den anden side fremgår endvidere blandt andet:

”Spørgsmål 13:

I Retslægerådets besvarelse af spørgsmål A har Retslægerådet i sidste afsnit anført følgende:

”Da der ikke er noget sikkert holdepunkt for hjernerystelse, bliver forudsætningen for postcommotionelt syndrom tilsvarende usikker. Hertil kommer, at der ikke er nogen etableret konsensus om definitionen af det postcommotionelle syndrom. Almindeligvis udgøres det af et relativt bredt spektrum af uspecifikke helbredsklager af legemlig, psykisk og kognitiv art, som også kendes som almindelige ledsagefænomener ved langvarige eller kroniske smertetilstande.”

Retslægerådet anmodes, i forlængelse heraf, om, at oplyse, hvorvidt de af nævnet anførte "uspecifikke helbredsklager" er til stede hos sagsøger.

Retslægerådet anmodes ligeledes om at oplyse, om de som bilag ... fremlagte billeder af sagsøger taget på hospitalet umiddelbart efter ulykken i Tyskland giver anledning til en revurdering af traumets størrelse og egnethed til at medføre hjernerystelse.

I speciallægeerklæring fra B. Voldby ... er der under overskriften "aktuelle klager" nævnt en række helbredsklager, hvoraf flertallet kan rubriceres som uspecifikke i den forstand, at man ikke alene ud fra deres tilstedeværelse kan drage nogen konklusion vedrørende deres årsag.

Det forelagte materiale ses ikke til at indeholde fotografier som bilag ... På den baggrund finder Retslægerådet anledning til at bemærke, at der ikke er behov for fotografisk dokumentation for antagelsen af, at sagsøger pådrog sig et mere end ubetydeligt direkte kranietraume. Antagelsen er dokumenteret ved den beskrevne ydre læsion.

Anskuelse af traumet og ydre læsioner fører imidlertid ikke til diagnosen hjernerystelse; hertil kræves symptomer på hjernerystelse. Ved undersøgelse på hospitalet i Rendsburg konstaterede man et fire centimeter langt skalpsår forurenet med glas[s]plinter; ellers ikke noget objektivt af betydning. Eventuelle selvrapporterede helbredsklager er ikke journalført. Ved undersøgelse i lægepraksis den 19.09.07 er noteret ømhed i højre side af nakken. Der er ikke oplyst om symptomer på hjernerystelse.

...

Spørgsmål 15:

I forlængelse af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål C anmodes Retslægerådets om at oplyse, hvorvidt Retslægerådet konkret – dvs. i forhold til sagsøger – vurderer, at de følger, der beskrives efter uheldet den 16. september 2007, er varige.

Retslægerådet kan ikke uddybe besvarelsen af spørgsmålet yderligere.

...

Spørgsmål 17:

I besvarelsen af spørgsmål F og G har Retslægerådet oplyst, at Retslægerådet finder det meget lidt sandsynligt, at de lænderyggene sagsøger påberåber sig kan være forårsaget af uheldene den 16. eller 24. september 2007. Der anmodes om Retslægerådets begrundelse herfor.

Sagsøgerens lænderyggene blev genstand for klinisk udredning i efteråret 2009. Da generne ikke har præsenteret sig med tættere tidsmæssig relation til begivenheden, er det vanskeligt at antage årsagssammenhæng.

Spørgsmål 18:

I spørgsmål 2 har Retslægerådet svaret:

"Retslægerådet udtaler sig ikke om prognoser, det kan dog oplyses, at der er beskrevet lokalsymptomer efter nakke-distorsion i mere end et år – og således langvarigt – efter begivenheden. Retslægerådet kan ikke prognosticere varigheden ud over det beskrevne."

I spørgsmål 2 er der ikke anmodet om en prognose men derimod om, at Retslægerådets oplyser, hvorvidt sagsøger nu, dvs. 6 år efter ulykken, har varige gener efter uheldet den 16. september 2007.

Retslægerådet anmodes derfor igen om at besvare dette spørgsmål konkret.

Retslægerådet kan ikke uddybe besvarelsen af spørgsmålet yderligere.

...

Spørgsmål 20:

I spørgsmål 5 har Retslægerådet ligeledes anmodet om yderligere uddybning af spørgsmålet.

Spørgsmålet kan derfor omformuleres således:

Retslægerådet anmodes om at oplyse, om den beskrevne helbredstilstand, efter en lægefaglig bedømmelse, således som den senest er beskrevet i begrundelse for bevilling af førtidspension, sagens bilag ... og Arbejdsskadestyrelsens vurdering, sagens bilag ..., må anses for at være sædvanlig/forventelig følge efter et traume som det, sagsøger var udsat for den 16. september 2007.

Retslægerådet kan ikke uddybe besvarelsen af spørgsmålet yderligere.

Retslægerådet savner fortsat en **præcisering af betegnelsen "helbredstilstand"**, hvilke symptomer henvises der til? De anførte bilag angiver kun en generel beskrivelse.

Spørgsmål 21

I forlængelse af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 6 og 7 sammenholdt med Retslægerådets besvarelse af spørgsmål D anmodes Retslægerådet om at oplyse, hvorvidt Retslægerådet herudfra kan vurdere, hvilken af de 2 ulykker sagsøger har været udsat for, der er i væsentligst grad har bidraget til hans samlede symptombillede – meget gerne i brøker eller procent.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 19.

Spørgsmål 22:

Retslægerådet har i spørgsmål 2A svaret følgende:

"Ved undersøgelse på hospitalet i Rendsburg konstaterede man et fire centimeter skalpsår forurenet med glassplinter; ellers ikke noget objek-tivt af betydning. Eventuelle selvrapporterede helbredsklager er ikke journalført. Ved undersøgelse i lægepraksis 19.09.07 er noteret ømhed i højre side af nakken."

Spørgsmålet 2A er imidlertid relateret til ulykken den 24. september 2007, dvs. ulykken i Danmark.

Spørgsmålet genfremsættes derfor.

Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 2A adresserede ikke begivenheden hvorom, der blev spurgt. Derfor må Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 2A omformuleres som følger:

Det fremgår ikke af det foreliggende materiale, at sagsøger søgte læge initialt efter begivenheden den 24.09.07, hvorfor der i sagens natur ikke foreligger journaloplysninger om subjektive symptomer eller objektive fund, som kunne konstateres umiddelbart efter tilskadekomsten.

Spørgsmål 23:

I forlængelse af spørgsmål 22 anmodes Retslægerådet om at oplyse om det, at det af bilag ... fremgår, at der er lagt dræn ind under forbindingerne ændrer Retslægerådet vurdering af hovedtraumets karakter og egnethed til at fremkalde varige gener.

Det anførte bilag ... fremgår ikke af bilagsfortegnelsen.”

I Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse af 28. februar 2017, hvorved skadelidtes varige mén og erhvervsevnetab som følge af færdselsuheldet den 24. september 2007 vurderes til henholdsvis mindre end 5 % og mindre end 15 %, anføres endvidere blandt andet:

”Vurdering af varigt mén

...

Vi har fastsat det varige mén med udgangspunkt i vores vejledende méntabel:

Efter tabellens punkt B.1.1.3 vurderes middelsvære, daglige nakkesmerter uden eller med let bevægeindskrænkning, eventuelt med udstrålende armsmerter, og eventuelt lettere somatiske, kognitive og affektive ledsagesymptomer, til 10 procent.

Vi vurderer, at de samlede gener fra nakken kan sammenlignes med punktet i méntabellen.

Vi har tidligere vurderet mén som følge af ulykken den 16. september 2007 til 8 procent for nakkegener. Der er således ikke selvstændigt mén på 5 procent eller derover som følge af ulykken den 24. september 2007.

Vi vurderer derfor, at ulykken den 24. september 2007 har medført et varigt mén på mindre end 5 procent.

Vi er opmærksomme på, at der er beskrevet lænderygsmerter. Vi finder ikke, at disse kan relateres til aktuelle ulykke, idet generne først opstår lang tid efter ulykken.

...

Vurdering af erhvervsevnetabet

...

Det er på denne baggrund vores vurdering, at ... [skadelidte] med skadens be-skedne følger burde kunne klare arbejde på normale vilkår, og at hans nuvæ-rende arbejdsmæssige situation skyldes andre forhold end følger efter aktuelle ulykke.

Vi vurderer derfor, at skaden den 24. september 2007 har medført et erhvervs-evnetab på skønsmæssigt mindre end 15 procent.”

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har den 6. juli 2017 fastholdt vurderingen af 28. februar 2017.

Procedure

Parterne har for landsretten gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

A [redacted] og B [redacted] har anerkendt erstatningsansvar for færdselsuheldene henholdsvis den 16. september 2007 og den 24. september 2007 med samme person som skadelidt. Sagen angår i første række spørgsmål om deling af den erstatning, som A [redacted] har udbetalt til skadelidte.

Retslægerådet har i erklæringen af 11. juli 2013 i sine svar på spørgsmål A og D udtalt, at der ikke er noget sikkert holdepunkt for, at skadelidte ved færdselsuheldet den 16. september 2007 pådrog sig en hjernerystelse, at begge færdselsuheld er egnede til at forårsage forstuvning af halshvirvelsøjlen med symptomer bestående i nakkesmerter ledsaget af hovedpine og smerteudstråling til skulderen, og at der ikke er lægeligt grundlag for at fremhæve det ene færdselsuheld som årsag frem for det andet.

Arbejdsskadestyrelsen har i udtalelsen af 16. november 2011 vurderet, at skadelidte som følge af færdselsuheldet den 16. september 2007 er påført et varigt mén på 12 % og et erhvervsevnetab på 25 %. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i udtalelsen af 28. februar 2017 vurderet, at skadelidte som følge af færdselsuheldet den 24. september 2007 er påført et varigt mén på mindre end 5 % og et erhvervsevnetab på mindre end 15 %, og har i udtalelsen af 6. juli 2017 fastholdt denne vurdering. Af Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings

nævnte udtalelser fremgår endvidere, at skadelidtes samlede varige mén som følge af de to færdselsuheld er vurderet til 14 %.

Da den beskrevne forskel i Retslægerådets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings (tidl. Arbejdsskadestyrelsens) vurdering af årsagssammenhængen hovedsageligt angår spørgsmål af lægefaglig karakter, finder landsretten, at Retslægerådets vurdering må lægges til grund, jf. herved blandt andet Højesterets dom gengivet i UfR 2012.2637 H.

A [REDACTED] og B [REDACTED] skal herefter hver bære halvdelen af erstatningen til skadelidte.

A [REDACTED] har betalt erstatning til skadelidte med i alt 2.867.288,91 kr., herunder 179.550 kr. svarende til godtgørelse for varigt mén på 25 %. Ifølge Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings (tidl. Arbejdsskadestyrelsens) afgørelser er skadelidtes samlede varige mén som følge af de to færdselsuheld imidlertid kun 14 % svarende til en godtgørelse herfor på 100.548 kr. B [REDACTED] skal derfor for så vidt angår godtgørelse for varigt mén alene refundere A [REDACTED] halvdelen af dette beløb. Herefter og da erstatningen, som A [REDACTED] har betalt til skadelidte, i øvrigt størrelsesmæssigt er ubestridt, skal B [REDACTED] refundere A [REDACTED] halvdelen af 2.788.286,91 kr., eller 1.394.143,46 kr., med fradrag af allerede betalte 578.995,98 kr., eller i alt 815.147,48 kr.

Der ses ikke grundlag for at pålægge B [REDACTED] at godtgøre A [REDACTED] halvdelen af A's [REDACTED] udgift til egen advokat i forbindelse med selskabets behandling af erstatningssagen.

A [REDACTED] har påstået kravet forrentet fra den 20. januar 2012 svarende til tre år forud for sagens anlæg. B [REDACTED] har bestridt denne forrentning for så vidt angår den del af kravet, der vedrører erhvervsevnetabserstatning (50 % af 1.311.592 kr.), idet kravet herom først kan forrentes fra den 20. juni 2014 svarende til 30 dage efter kravets fremsættelse over for B [REDACTED]. Da A [REDACTED] ikke har godtgjort, at kravet vedrørende erhvervsevnetabserstatning er fremsat over for B [REDACTED] på et tidligere tidspunkt end anført af B [REDACTED], forrentes A's [REDACTED] krav som påstået af B [REDACTED].

Landsretten ændrer herefter byrettens dom, således at B [REDACTED] til A [REDACTED] skal betale 815.147,48 kr. med procesrente af 159.351,48 kr. fra den 20. januar 2012 og af 655.796 kr. fra den 20. juni 2014.

B [redacted] skal betale sagsomkostninger for begge retter til A [redacted] med i alt 200.000 kr. Beløbet er til dækning af retsafgifter af det vundne beløb og udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen af beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er henset til sagens værdi, forløb og udfald.

T h i k e n d e s f o r r e t:

B [redacted] Forsikring A/S skal til A [redacted] Forsikring A/S betale 815.147,48 kr. med procesrente af 159.351,48 kr. fra den 20. januar 2012 og af 655.796 kr. fra den 20. juni 2014.

I sagsomkostninger for begge retter skal B [redacted] Forsikring A/S betale 200.000 kr. til A [redacted] Forsikring A/S.

Det idømte skal betales inden 14 dage efter denne doms afsigelse.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 20-09-2018

Rikke Bjergdal Nielsen
Retsassistent